

AKT

**Teejuht
tööellu**

www.akt.fi

Mis on AKT?

Soome auto- ja transporditöötajate ametiühing (*Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry*) on Soome Ametiühingute Keskorganisatsioon (*Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö, SAK*) liikmesorganisatsioon. AKT ühendab endas üle 50 000 transpordiala töötaja ning omab Soome tööelus ja ühiskonnas arvestatavat mõjujõudu. AKT liikmed hoiavad kogu Soomet liikvel: suurimad kutsealaliidud on veoautojuhtide, bussijuhtide, sadamatöölise, tsisternautode ja naftatranspordiring terminalitöötajate liidud.

AKT keskbüroo asub Helsingis Hakaniemis. Lisaks keskbüroole on AKT-l 11 piirkondlikku kontorit (*aluetoimisto*) üle kogu riigi.

Ametiühingu ülesehitus ja tööpõhimõtted

Esmatasand – kohalik ametiühinguorganisatsioon (*ammattiosasto*)

Ametiühingu liikmed kuuluvad kohaliku ametiühinguorganisatsiooni, mille kaudu nad saavad mõjutada oma töötajate arengut. Ametiühinguorganisatsioon on üle kogu Soome kokku 149. Oma organisatsiooni koosolekul võib igaüks tööelu olulistest küsimustest sõna võtta ning kaasa rääkida ka kollektiivlepingute parandamisel. Igal neljandal aastal

peetav esindajate koosolek (*edustajakokous*) otsustab ühingu tööpõhimõtete üle ning valib juhtkonna ja administratsiooni.

Piirkondlik kontor (aluetoimisto)

Piirkondlikud kontorid ühendavad oma piirkonna ametiühinguorganisatsioone ning asuvad Helsingis, Joensuu, Jyväskylä, Kotkas, Lahtis, Oulus, Poris, Rovaniemis, Tampere, Turus ja Vaasas. Kõigis piirkondlikes kontorites tegutseb piirkondlik esindaja (*aluetoimitsija*), kes nõustab ja juhendab ametiühingu liikmeid töösuhteid puudutavasis asjus. Lisainfot piirkondlike kontorite kohta leiab aadressilt **www.akt.fi**

Ametiühingusse tasub kuuluda

Ilma ametiühinguta ei oleks töötajatel miinimumtöötajamisi, kollektiivlepinguid, lepingulisi palku, korralisi puhkusi, normeeritud tööaegu, vallandamiskaitset ega mitmeid muid tööelu mõjutavaid kokkuleppeid, mida tänapäeval nii iseenesest mõistetakse peetakse.

Kuid ametiühingusse ei ole vaja kuuluda ainult kättevõidetud eeliste kaitsmiseks. Küsimus on ka tulevikus ja tulevastes otsustes. Ametiühingusse kuuludes saab iga töötaja mõjutada nii enda olevikku kui tulevikku. **Mida rohkem liikmeid, seda suurem mõjujõud.**

Ametiühinguliikumise saavutusi

1917	Seadus 8-tunnisest tööajast
1922	Töölepinguseadus, korraline puhkus 4–7 päeva
30-ndad	Rahvapensioniseadus, korraline puhkus 5–12 päeva
40-ndad	Kollektiivlepingute süsteem, usaldusisiku süsteem, korraline puhkus 12–14 päeva, lastetoetus
50-ndad	45-tunnine töönael
60-ndad	TEL- ja LEL-pensionid (tööpension ja lühiajalisel töösuhtel põhinev pension), korraline puhkus 18–24 päeva, haiguskindlustusseadus, 40-tunnine ja 5-päevane töönael, vallandamiskaitse leping, puhkusetasu leping, esimene palgapoliitiline otsus
70-ndad	4-nädalane korraline puhkus, puhkusejärgne tasu, lapsehoolduspuhkus 7 kuud, talvepuhkus, töötervishoiu seadus, koostööseadus (<i>YT-laki</i>)
80-ndad	Õppepuhkuste seadus, vanemapuhkus ja palgata lapsehoolduspuhkus, libisev töögraafik, lühendatud töönaelatest kogunevad vabapäevad (<i>pekkaspäivät</i>)
90-ndad	Osaliselt tasustatav pikem puhkus (<i>vuorotteluvapaa</i>), tööajaseadus, õppekindlustussüsteem (<i>koulutusvaakuutus</i>), väljaõppetoetus, lühikese tähtajalise töösuhtega töötajate õiguste suurendamine, korralise puhkuse reservpäevade süsteem

2000-ndate uuendused

Uus töölepinguseadus (01.06.2001)

- + üldsiduvad klauslid täpsustuvad
- + osalise tööajaga ja tähtajalises töösuhtes olevate töötajate positsioon paraneb
- + seadus muutub selgemaks
- + renditööjõu kasutamise mängureeglid
- + vallandamiskaitse paraneb

Uus tervishoiu seadus (01.01.2002)

Töötervishoiusüsteemi kohustus jälgida rangemalt töökohtade terviseriske
Töövõime hoidmine ja säilitamine

Uus tööohutusseadus (01.01.2003)

Lisaks traditsioonilisele masina- ja seadmeohutust ning tööõnnetusi ja kutsehaigusi puudutavatele sätetele reguleerib töö vaimset ja füüsilisekoormavust, ergonoomiat, vägivallaga ähvardamist, häirimist ja ebakohast kohtlemist ning üksitöötamist.

Pensionisüsteemi uuendused

Pensioni väljateenimine alates 18. eluaastast
Pensioni määramisel võetakse arvesse kogu tööajalugu

Välismaalastest töötajate töösuhte järelevalve (TUPO 2003–2004)

Samad tingimused ka välismaalastest töötajatele

Korralise puhkuse seadusemuudatused (Valitsusprogramm 2003-)

Seaduse viimine vastavusse tänapäeva tööeluga

Perepuhkuste laiendused

Osaliselt tasustatava lapsehoolduspuhkuse laiendus (2004 algusest)
Esimese ja teise klassi õpilaste pikapäevahoid (TUPO 2003–2004)

www.akt.fi

Ametiühing mõjutajana

Ametiühing on oluline ühiskondlik mõjajõud, kes kaitseb oma liikmete ametialaseid, majanduslikke ja sotsiaalseid huve ning õigusi. Lisaks osaleme kutsealaste koolituste kvaliteedi ja sisu arendamisel. AKT tegutseb aktiivselt ka rahvusvahelisel areenil kui rahvusvahelise transporditöötajate organisatsiooni liige.

Ametiühingusse kuulumise eelised üksikliikmele

Ametiühing mitte ainult ei seisa oma liikmete õiguste eest, vaid vajadusel annab ka nõu ja esindab töötajaid tööalaste probleemide lahendamisel. Kui töölepingus või igapäevases töös miski muret teeb, võib pöörduda ametiühingu poole. Kui töösuhtesse puutuvaid probleeme ei õnnestu lahendada läbirääkimiste teel, võib ametiühing osutada oma liikmele tasuta õigusabi ning viia asja lahendamiseks kohtusse. Lisaks nõuannetele ja teenustele annab ametiühing töötukassa liikmetele õiguse saada töötasuga proportsionaalset töötuskindlustust. Ametiühing koolitab oma liikmeid ning korraldab üleriigilisi üritusi nagu näiteks suve- ja talvapäevad. Oma üritused toimuvad ka piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

Ka koostööpartnerid pakuvad liikmesoodustusi

Koostöös partneritega pakub ametiühing oma liikmetele hulgaliselt liikmesoodustusi, mida mujalt ei saa. Liikmed saavad puhata AKT puhkekodudes või taotleda tasuta puhkusetuusikuid. Liikmed saavad 15 korda aastas ilmuva häälekandja, soodustuse üleriigilise töörahvalehe tellimisel ning ametiühingu kalendri. Koostööpartnerid pakuvad soodustusi nt kütuse ja kindlustuste ostmisel. Täpsemat infot liikmesoodustuste kohta saab aadressilt www.akt.fi

Liikmemaks

Ametiühingu liikmemaks on maksuvaba ehk tulumaksustamisel mahaarvatav kulu. Kõige lihtsam on sõlmida tööandjaga makseleping, mille kohaselt tööandja arvestab liikmemaksu palgast maha ja kannab ametiühingu arvele. Liikmemaks katab kõik ametiühingu pakutavad teenused ja soodustused. Praegu on ametiühingu ja töötukassa liikmemaks kokku 1,6% brutopalgast.

Lühike ametiühingusõnastik

Kollektiivleping (*työehtosopimus*) = AKT (auto- ja transporditöötajate ametiühing) sõlmib kollektiivlepingud läbirääkimistel tööandjaorganisatsioonidega. Sätestab kutsealal sõlmitavate töösuhete miinimumtingimused.

Tööleping (*työsopimus*) = töösuhet reguleeriv põhileping, milles töövõtja ja tööandja lepivad kokku töötingimustes ja töötasus. Kollektiivlepingust halvemad töölepingu tingimused on kehtetud.

Tähtajatu töösuhe (*toistaiseksi voimassa oleva*) = nn normaalne töösuhe, mis lõpeb ühe lepingupoole algatusel.

Tähtajaline töösuhe (*määräaikainen*) = lepitakse kokku töösuhete pikkus. Tööleping lõpeb määratud tähtajal ilma etteteatamisajata.

Osaline tööaeg (*osa-aikainen*) = tööaeg jääb alla kollektiivlepingus sätestatud normaaltööaja

Täistööaeg (*kokoaikainen*) = kollektiivlepinguga sätestatud normaaltööaeg

Katseaeg (*koeaika*) = aeg töösuhete alguses, mille jooksul töösuhete võib lõpetada ilma etteteatamisajata. Katseaja rakendamine peab olema fikseeritud töölepingus. Katseaja pikkus võib sõltuvalt erialast/töökohast olla 0–4 kuud.

Tupo = tulupoliitiline tervikkontseptsioon, mis võetakse vastu kolmepoolselt, töötajate, tööandjate ja riigi esindajate osalusel.

Vallandamiskaitse (irtisanomissuoja) = tööandjal ei ole õigust lõpetada töötajaga töölepingut ilma seadusliku ja põhjendatud aluseta. Ebaseadusliku vallandamise korral on töötajal õigus saada kahjuhüvitist.

Korraline puhkus (vuosiloma) = iga-aastane palgaline puhkus, mille pikkus sõltub töösuhte kestusest

Puhkusejärgne tasu (lomaltapaluuraha) = kollektiivlepingus sätestatud tasu lisaks puhkusetasule

Kohaliku tasandi kokkulepe (paikallinen sopiminen) = võimalus kokku leppida kollektiivlepingust soodsamates töölepingu tingimustes.

Pekkaspäivät = kollektiivlepinguga sätestatud tasustatavad vabad päevad, mis lühendavad aastast tööaega

Üldsiduvus (yleissitovuus) = kollektiivlepingu üldsiduvus tähendab, et kollektiivlepingu sätteid peavad järgima ka need antud valdkonna tööandjad, kes ei kuulu lepingut sõlminud tööandjate organisatsiooni

Streigiõigus (lakko-oikeus) = töötajate põhiseaduslik õigus seista oma huvide ja õiguste eest.

Riiklik lepitaja (valtakunnansovittelija) = riigiametnik, kes toimib töötajate ja tööandjate organisatsioonide vahendajana kollektiivlepingualastes vaidlustes.

Töötülikohus (työtuoimioistuin) = lahendab kollektiivlepingu tõlgendamisesest tulenevaid vaidlusi

Astu liikmeks

Ametiühingu liikmeks astuda soovijal tuleb liituda oma kohaliku ametiühinguorganisatsiooniga. Liikmeksastumise avalduse blanketi saab oma töökoha usaldusisikult või tellides ametiühingust (tel (09) 613 110. Liikmeks astuda saab ka interneti teel aadressil **www.akt.fi**

Ühingu õpilasliikmeks võivad astuda AKT-s esindatud erialade õppurid.

Õpilasliikmed on liikmemaksust vabastatud. Neil on õigus saada tasuta a/ü liikme väljaanne ja soodustusi ametiühingu häälekandja tellimisel. Lisaks on õpilasliikmel õigus osaleda kohaliku ametiühinguorganisatsiooni koosolekutel. Tööelu alustamisel ei jätku õpilasliikme staatus automaatselt. Täisliikmeks astumiseks on vaja täita avaldus, vastava blanketi saab oma töökoha usaldusisikult, piirkondlikust kontorist või keskbüroost. Liitumisavaldus on ühtlasi leping liikmemaksu kinnipidamiseks töötasult.

Kes me oleme?

AKT sõlmib kollektiivlepingud järgmistele kutsealadele:

Laadimistöõde kollektiivleping

Põhikohaga laadija
Laadija-oskustööline
Ajutine laadija
Laadimisfirmade remonditöölised

AKT ja laadimisfirmade vaheline bürootöötajate kollektiivleping

Laadimisfirmade bürootöötajad

Toiduainetranspordi töötajate kollektiivleping

Sõidu- ja kaubaauto juht
Veoautojuht
Poolhaagisveoki juht
Haagisveoki juht
Abitööline

Ekspedeerimisala laoterminali- ja sadamatöötajate kollektiivleping

Terminalitöötaja
Sadamatöötaja

Remondi- ja hooldustöökodade kollektiivleping

Automehhaanik
Autoelektrik
Autoplekksepp/keremonteerija
Automaaler
Rehvipaigaldaja
Auto tankija
Autopesija
Autokoristaja

Rongiparvlaevaliikluse rattavahetusjaamade kollektiivleping

Rongiparvlaevade teeninduse hallitööline
Rongiparvlaevade teeninduse liiklustöötaja
Rongiparvlaevade teeninduse hooldustööline

Kaubandusala autojuhtide kollektiivleping

Sõidu- ja kaubaauto juht
Veoautojuht
Poolhaagisveoki juht
Haagisveoki juht
Abitööline

Trükikodade autojuhtide kollektiivleping

Bussijuht
Veoautojuht
Sõidu- ja kaubaauto juht
Abitööline

Veoautojuhtide kollektiivleping

Haagisveoki juht
Poolhaagisveoki juht
Veoautojuht
Pumbaauto juht
Rataslaaduri juht
Sõidu- ja kaubaauto juht
Abitööline

Liiklusõpetajate ja autokoolide töötajate kollektiivleping

Liiklusõpetaja
Autokooli bürootöötaja

Bussijaamade kollektiivleping

Filiaali juht, raamatupidaja
Reisikorraldusametnik
Laotöötaja/pagasikäsitleja
Kaubaauto juht
Veoaautojuht

Bussipersonali kollektiivleping

Bussijuht
Konduktor/reisisaatja

Reisibüroode kollektiivleping

Reisibüroo töötaja
Ärireiside korraldaja
Rühmareiside korraldaja
Vaba-aja reiside korraldaja
Reisispetsialist (*expert*)
Müügitöötaja (*sales consultant*)

Air Pro Oy kollektiivleping

RAMP (maapealse teenistuse) autojuht

Suomen Vapaasatama Oy kollektiivleping

Erimasina juht
Tõstukijuht
Remonditööline

Taksoliikluse kollektiivleping

Taksojuht

Terminalide kollektiivleping

Terminalitöötaja

Viking Line Abb kollektiivleping

Viking Line'i maismaapersonal
Viking Line'i bürootöötajad

Yleisradio Oy transporditöötajate kollektiivleping

Autopesija
Autojuht, AB-kategooria
Autojuht, ABC-kategooria
Autojuht, ABCD/E-kategooria
Juht
Autoremonditööline
Automehhaanik
Vanemehhaanik

Tsisternautode ja naftavedude ning nendega seonduvate tööde kollektiivleping

Tsisternauto juht

Võtmeisikud töökohtadel

Usaldusisik (luottamusmies, Im) =

ametiühingusse kuuluvate töötajate seast valitud töökollektiivi esindaja. Usaldusisik jälgib seaduste ja kollektiivlepingu täitmist töökohal.

Töökaitsevolinik (työsuojeluvaltuutettu, tsv)

= ettevõtte töötajate seast valitud töökollektiivi esindaja. Töökaitsevolinik jälgib töökaitseõuete täitmist, tööhutust ja tervislikku töökeskkonda. Üle kümne töötajaga ettevõtetes näeb töökaitsevoliniku valimise ette seadus.

AUTO- JA KULJETUSALAN TYÖNTEKIJÄLIITTO

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
John Stenbergin ranta 6, PL 313, 00531 HELSINKI
tel. +358 (0)9 613 110

AKT piirkondlikud kontorid

Helsinki

tel. +358 (0)9 6131 1400

Kotka

tel. +358 (0)5 740 1430

Pori

tel. +358 (0)2 543 1450

Turku

tel. +358 (0)2 450 1540

Joensuu

tel. +358 (0)13 511 1410

Lahti

tel. +358 (0)3 526 0550

Rovaniemi

tel. +358 (0)16 459 1460

Vaasa

tel. +358 (0)6 220 1560

Jyväskylä

tel. +358 (0)14 443 1420

Oulu

tel. +358 (0)8 870 1440

Tampere

tel. +358 (0)3 230 1515